

Sygn. akt III AUa 1863/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SA Małgorzata Gerszewska (spr.) SA Michał Bober
Protokolant:	sekr. sądowy Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 r. w Gdańsku

sprawy L. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 września 2016 r.,
sygn. akt VII U 705/16

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Alicja Podlewska SSA Michał Bober

Sygn. akt III AUa1863/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu L. P. prawa do emerytury pomostowej wobec nieudowodnienia okresu pracy w warunkach szczególnych w wymaganym wymiarze 15 lat oraz pobierania zasiłku chorobowego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł L. P., domagając się jej zmiany. Ubezpieczony wniósł o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania służby wojskowej od 28 kwietnia 1977 r. do 12 kwietnia 1979 r. podnosząc, że zarówno przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej, jak i po jej zakończeniu wykonywał pracę trasera okrętowego w Stoczni (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Pozwany wskazał, że nie zaliczył ubezpieczonemu do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania służby wojskowej w okresie od 28 kwietnia 1977 r. do 12 kwietnia 1979 r., albowiem nie był on pracownikiem i nie wykonywał wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracy na stanowisku zaliczonym do prac w warunkach szczególnych. Nadto pozwany podniósł, że co prawda z dniem 31 października 2015 r. ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy, ale pobiera zasiłek chorobowy.

Wyrokiem z dnia 14 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję przyznając L. P. prawo do emerytury pomostowej od dnia 26 sierpnia 2016 r. i nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że L. P. dniu 17 lutego 2016r. złożył do pozwanego organu rentowego wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Wiek 60 lat ukończył w dniu (...) r., nie pozostaje on w stosunku pracy – ostatni stosunek pracy rozwiązał się z dniem 31 października 2015 r.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił staż sumaryczny 38 lat, 11 miesięcy i 27 dni, w tym 13 lat 10 miesięcy i 16 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

W okresie od 4 października 1976 r. do 24 marca 1997 r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Stoczni (...) S.A. W okresie od dnia 4 października 1976 r. do dnia 27 kwietnia 1977 r. oraz od dnia 11 maja 1979 r. do dnia 31 stycznia 1992 r., będąc zatrudnionym na stanowisku trasera okrętowego, wykonywał prace bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach pochylniach, dokach i przy nabrzeżach tj. prace, o których mowa w wykazie A, dział III poz. 90 , co pracodawca potwierdził w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych z dnia 1 lipca 2015 r. W okresie od dnia 1 lutego 1992r. do dnia 31 lipca 1992r. ubezpieczony pracował na stanowisku mistrza, co było jednoznaczne wykonywaniem dozoru inżynieryjno-technicznego na stanowiskach określonych w wykazie A dział III poz.90. W wydanym świadectwie pracodawca zakwalifikował ten okres pracy jako pracę wykonywaną w warunkach szczególnych określonych w wykazie A dział XIV poz. 24 pkt. 1 rozporządzenia.

L. P. od dnia 1 września 2015 r. do dnia 30 września 2015r. świadczył pracę na stanowisku montera kadłubów okrętowych-szlifierza, tj. pracę określoną w pk.29 zał.1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższe okresy organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Zasadniczą służbę wojskową ubezpieczony odbywał w okresie 28 kwietnia 1977r. do 12 kwietnia 1979 r.

Od dnia 1 listopada 2015 r. do dnia 27 kwietnia 2016 r. L. P. pobierał zasiłek chorobowy, a od dnia 28 kwietnia 2016 r. do 25 sierpnia 2016 r. świadczenie rehabilitacyjne.

Zaskarżoną w sprawie decyzją 18 marca 2016r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny, Sąd Okręgowy uznał odwołanie L. P. za zasadne, podkreślając, że kwestą wymagającą wyjaśnienia pozostawało to, czy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. 1 stycznia 2009 roku, ubezpieczony posiadał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy lub 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach, w wymiarze 15 lat.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd I instancji przytoczył regulację zawartą w art. 4 (przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej), art. 3 (określającą, co należy rozumieć przez prace w szczególnych warunkach, bądź o szczególnym charakterze) ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2015 roku, poz. 965).Wskazał dalej, że myśl ust. 4 art. 3 ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy,

prace, o których mowa w ust. 1, natomiast, zgodnie z ust. 5 za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5 art. 3). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS co wynika z brzmienia ust. 7 art. 3 powołanej ustawy.

Jakkolwiek w świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 powyższej ustawy, wskazał Sąd, do wymaganego przez nią stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2009 roku, wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 748), to właściwego ograniczenia do zamierzonego przez ustawodawcę kręgu osób uprawnionych do emerytury pomostowej dokonuje konieczność spełnienia przesłanki z art. 4 pkt 6. Wymaganie to spełnia zasadniczą funkcję eliminacyjną, ograniczając ostatecznie prawo do emerytury pomostowej do kręgu osób wykonujących pracę kwalifikowaną jako szczególną w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Rozważając kwestię zaliczenia ubezpieczonemu do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania służby wojskowej Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że okres ten podlega zaliczeniu do stażu, od którego zależą jego uprawnienia do emerytury pomostowej odwołując się do regulacji art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy. Skoro warunkiem przyznania prawa do emerytury pomostowej jest wykonywanie, przed dniem 1 stycznia 1999 r. prac w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to w stosunku do osób ubiegających się o to prawo znajdują zastosowanie regulacje wynikające z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odnosnie zaliczania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień z nim związanych Sąd Okręgowy przywołał szereg orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczących tej materii. I tak z wyjaśnień Sądu Najwyższego zawartych w uchwale składu 7 sędziów z dnia 16 października 2013 r. (II UZP 6/13, LEX nr 1385939, OSNP 2014/3/42) wynika, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS).

Podejmując uchwałę Sąd Najwyższy poprzestał na analizie, że w odniesieniu do stanu faktycznego w sprawie, w której zadano pytanie prawne, czyli do okresu służby wojskowej w latach 1971-73, regulacja prawna nakazuje wliczenie jej do pracy w szczególnych warunkach. Takie rozstrzygnięcie uchwały oznacza, że inne składy Sądu Najwyższego powinny samodzielnie wypowiedzieć się co do okresu późniejszego, jeżeli zasadnicza służba wojskowa była odbywana jeszcze po 31 grudnia 1974 r. lub w całości później. (...) Z uchwały wynika też, że w spornej kwestii decydują zasadniczo przepisy regulujące powszechny obowiązek obrony i to w nich należy poszukiwać odpowiedzi co do zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. (...).

Z kolei w wyroku z dnia 11 lutego 2014 r., sygn. akt II UK 293/13, Sąd Najwyższy wskazał, że analiza uzasadnienia ww. uchwały uprawnia jedynie stwierdzenie, że temporalnie w takich sprawach decydował stan prawny, w którym zasadnicza służba wojskowa została odbyta. Z uchwały nie wynika natomiast, że ma to być data graniczna (31 grudnia 1974 r.) w zaliczaniu zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach. Sądu Najwyższego przyjął, że w rozpoznawanej sprawie nadal znaczenie ma art. 108 ustawy z 1967 r., który uległ wprawdzie zmianie od 1 stycznia 1975 r., jednak nie tak istotnej, aby powiedzieć, że nastąpiło przełamanie i ustawodawca chciał z tą datą znieść uprawnienie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zaliczenia jej do okresu zatrudnienia uprawniającego do wcześniejszej emerytury jako okres pracy w szczególnych warunkach. Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. z dniem 1 stycznia 1975 r.

wynikała z wejścia w życie Kodeksu Pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z 26 czerwca 1974 r. Przepisy wprowadzające Kodeks pracy – Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.) i nie wprowadziła wówczas w nim radykalnie nowej treści, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 stanowił, że „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Kolejna zmiana w ustawie z 1967 r. nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy z 1967 r. otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że „Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. W tekście jednolitym z 1967 r. (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111), regulację tę ujęto w art. 120 ust. 1.

Dodatkowo Sąd wskazał, że zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach uzależnione było od odbycia tej służby w okresie zatrudnienia, w którym była wykonywana praca w warunkach szczególnych i która stanowiła naturalną przerwę w tym zatrudnieniu, jeżeli pracownik bezpośrednio po odbyciu służby powrócił do tego samego szczególnego zatrudnienia. Ponadto obowiązujące przepisy nigdy nie zrównywały okresu zasadniczej służby wojskowej z zatrudnieniem, ale nakazywały zaliczać okres tej służby do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia były zaś uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. nr 44, poz. 318 ze zm.). Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 września 1979 r.

Do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS wywołującego określony skutek prawny, należy stosować ówczesne obowiązujące przepisy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r. I UK 544/12), w którym przyjęto, że przy kwalifikowaniu okresu zasadniczej służby wojskowej jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, należy stosować regulacje prawne obowiązujące w okresie odbywania tej służby.

Odnosząc te stanowiska do niniejszej sprawy Sąd Okręgowy przyjął, że cały okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej winien być oceniany według art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na podstawie tego przepisu okres zasadniczej służby wojskowej także po 1 stycznia 1975 r. wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Nieznaczna zmiana brzmienia tego przepisu art. 108 (a następnie przeniesienie jego treści do art. 120) nie daje podstaw do wyłączenia służby wojskowej z okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem.

Charakter zatrudnienia ubezpieczonego w Stoczni (...) na stanowisku trasera okrętowego - wykaz A dział III poz. 90 załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r., nie zmienił się po powrocie ze służby wojskowej. Pozwany prawidłowo uwzględnił okresy tego zatrudnienia - przed i po służbie - do stażu pracy w warunkach szczególnych na potrzeby ustalenia prawa do emerytury pomostowej. Stąd na mocy powołanych przepisów (w brzmieniu obowiązującym do 1979 r.) uzasadnione było uwzględnienie ubezpieczonemu do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych całego okresu odbywania przez zasadniczej służby wojskowej.

Okres takiej służby wojskowej jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a także art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdy się dodatkowo uwzględni wartości konstytucyjne w ślad za rozważaniami Sądu Najwyższego zawartymi w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III

UK 5/06. W wyroku trafnie wskazano na, wynikający z art. 85 ust. 1 Konstytucji, obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny, stwierdzając nadto, że z art. 2 i 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. Innymi słowy, jeżeli zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy, a okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 kwietnia 2016 r. III AUa 2123/15 -).

W rezultacie Sąd Okręgowy przyjął więc, że wnioskodawca dodatkowo wykazał 1 rok, 11 miesięcy i 7 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych (okres służby wojskowej). Łącznie z okresem uwzględnionym przez organ rentowy - 13 lat 10 miesięcy 16 dzień - udowodnił ponad 15 lat pracy takiego zatrudnienia. Ubezpieczony legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w konsekwencji czego spełnia kumulatywnie wszystkie warunki niezbędne do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej określone w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Z uwagi na pobieranie przez ubezpieczonego świadczenia rehabilitacyjnego Sąd Okręgowy emeryturę przyznał od następnego dnia po dacie ustania prawa do tego świadczenia, zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wskazując na powyższe Sąd Okręgowy, w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu L. P. prawo do emerytury pomostowej począwszy od dnia 26 sierpnia 2016 r.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, wnioskując a contrario, Sąd nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż ostatnią okolicznością niezbędną do wydania pozytywnej dla ubezpieczonego decyzji było ustanie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, co miało wpływ na datę przyznania wnioskowanego świadczenia.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w części dotyczącej przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej od dnia 26 sierpnia 2016 r. Zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 2 pkt 2 i pkt 3, art. 3, art. 4, art. 13 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Pozwany wniósł nadto o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Organ rentowy nie podzielił stanowiska Sądu I instancji co do możliwości zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej, którą ubezpieczony odbywał od dnia 28 kwietnia 1977 r. do 12 kwietnia 1979 r., do stażu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W okresie tym wnioskodawca nie wykonywał pracy, nie był też żołnierzem zawodowym czy funkcjonariuszem wymienionym w art. 13 ustawy pomostowej, co uzasadniałoby zaliczenie spornego okresu do okresów pracy w szczególnych warunkach. Pozwany, odwołując się do definicji pracownika zawartej w art. 2 pkt 3 ustawy pomostowej, podkreślił, że osoba odbywająca zasadniczą służbę wojskową pracownikiem nie jest. Okres służby wojskowej nie może być zaliczony do pracy w szczególnych warunkach, bowiem ustawodawca wyraźnie w art. 3 ustawy wskazał, jaka pracę należy uznać za pracę w szczególnych warunkach – jest nią praca wymieniona „stricte” w załącznikach nr 1 i 2, w których nie wymieniana się zasadniczej służby wojskowej.

Dodatkowo organ rentowy wskazał, że przytoczone przez Sąd I instancji orzecznictwo dotyczy zaliczalności odbycia zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nie ustawy o emeryturach pomostowych. Pozwany podkreślił, że emerytura pomostowa nie jest świadczeniem na wypadek starości, wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lecz świadczeniem czasowym do osiągnięcia wieku emerytalnego – wypłacanym z Funduszu Emerytur pomostowych.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o uwzględnienie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej normuje art. 4 oraz art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.). Wobec niespornego faktu świadczenia przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 r. (od dnia 1 do 31 września 2015 r. – okres uznany przez organ rentowy) w sprawie znajduje zastosowanie przepis art. 4 ustawy. Ubezpieczony wypełnił warunki określone przepisem art. 4 pkt 1, 3-7 ustawy. Przedmiotem sporu było wyłącznie spełnienie przez niego przesłanki wymaganego dla uzyskania prawa do emerytury pomostowej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień złożenia wniosku o świadczenie (a nie na dzień wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 2009 r. jak omyłkowo wskazał Sąd Okręgowy).

W powyższym zakresie Sąd I Instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie zaoferowanym przez strony, dokonał właściwych ustaleń stanu faktycznego w zakresie elementów istotnych dla rozstrzygnięcia oraz prawidłowo ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy. W konsekwencji Sąd odwoławczy, oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, że zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, podniesiony przez organ rentowy, jest zatem niezasadny. Pozwany zresztą, poza wskazaniem przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy skutkujące niewłaściwą oceną stanu faktycznego, zarzutu tego szerzej nie uzasadnił.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela stanowisko Sądu Okręgowego odnośnie możliwości zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach, od którego zależy nabycie prawo do emerytury pomostowej.

Przypomnieć należy, że stosownie do treści art. 4 ustawy pomostowej prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi spełniającemu łącznie przesłanki określone w pkt 1- 7:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Na etapie postępowania administracyjnego pozwany nie kwestionował spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek wymienionych w pkt 1, 3-7 art. 4. W szczególności nie kwestionował tego, że L. P. przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych wykonywał prace w szczególnych warunkach - zaliczył mu wszak okres zatrudnienia na

stanowisku trasaera okrętowego od dnia 4 października 1974 r. do 31 lipca 1992 r. (z wyłączeniem okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej 1977 – 1979) łącznie 13 lat, 10 miesięcy i 16 dnia. Do ogólnego stażu pracy okres zasadniczej służby wojskowej został w całości uwzględniony jako okres składkowy (niesporne).

Odmawiając przyznania prawa do emerytury pomostowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uzasadnił swego stanowiska odnośnie niewliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach, zaś odmowa podyktowana była nie tylko niespełnieniem – w ocenie pozwanego - przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach ale również pobieraniem przez ubezpieczonego zasiłku chorobowego. W toku postępowania sądowego – w odpowiedzi na odwołanie - pozwany dodatkowo wskazał, na nielegitymowanie się przez L. P. statusem pracownika w okresie od 28 kwietnia 1977 r. do 12 r. kwietnia 1979 r. (zasadnicza służba wojskowa) i niewykonywaniem w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – pracy na stanowisku zaliczonym do prac w szczególnych warunkach. W apelacji organ rentowy doprecyzował, że ubezpieczony odbywając zasadniczą służbę wojskową nie był pracownikiem w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy pomostowej, nie był również żołnierzem zawodowym czy funkcjonariuszem wymienionym w art. 13 tej ustawy, nie wykonywał zatem pracy w szczególnych warunkach, której definicję zawiera art. 3 tej ustawy pomostowej, wymienionej w załącznikach nr 1 i 2.

Stosownie do regulacji zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy, pracami w szczególnych warunkach są prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Prace o szczególnym charakterze to zaś prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustaw - art. 3 ust. 3 ustawy.

Wskazać należy, że pracą w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze jest nie tylko praca, której definicję zawiera art. 3 ust. 1 i 3 a wymieniona w załącznikach nr 1 i 2. Uszło uwadze pozwanego, że stosownie do treści art. 3 ust. 7 za prace takie uważa się również prace w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Emerytura pomostowa, jako szczególny rodzaj świadczenia czasowego, na co słusznie zwrócił uwagę pozwany w apelacji, przysługuje generalnie pracownikowi. Stosownie do treści art. 2 pkt 3 **pracownikiem** jest ubezpieczony, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2a i ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu takiej pracy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. L. P. w okresie od 28 kwietnia 1977 r. do 12 kwietnia 1979 r. nie świadczył pracy na rzecz jednostki wojskowej, w której odbywał zasadniczą służbę wojskową. Nie był zatem ubezpieczonym w rozumieniu przywołanych przepisów prawa, a zatem pracownikiem w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy pomostowej - choćby z tego względu, że w tym okresie nie obowiązywała ustawa sus czy też ustawa pomostowa.

Uzupełniając jedynie rozważania Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny podkreśla, że w myśl art. 6 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stosowanego z mocy art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Za okresy składkowe uważa się również kres zasadniczej służby wojskowej w Wojsku Polskim.

Zwrócić należy uwagę na przepis art. 3 ust. 7 ustawy pomostowej (przytoczony również przez Sąd I instancji), że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się również **osoby** wykonujące przed wejściem

w życie ustawy (pomostowej) prace w szczególnych warunkach w rozumieniu nie tylko w rozumieniu tej ustawy ale również ustawy FUS – art. 32 i 33. Osobami tymi są zatem nie tylko pracownicy zdefiniowani w art. 2 pkt 3 ustawy pomostowej ale również ubezpieczeni w rozumieniu art. art. 184 w zw. z art. 32, art. 33 ustawy FUS. Niewątpliwie ubezpieczony wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (przywołanego już przez Sąd Okręgowy). Zachowują zatem aktualność rozważania Sądu odnośnie „zaliczalności” zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach na podstawie art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Polskiej. Okres służby wojskowej jest nie tylko okresem składkowym – art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy FUS, ale również okresem pracy w szczególnych warunkach. Odmienna ocena doprowadziłaby do pokrzywdzenia obywatela wykonującego publiczny obowiązek obrony ojczyzny (tak Sąd Najwyższy wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06, w przywołanej uchwale (7) Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. III UZP 6/13). Ugruntowany jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego (a także sądów powszechnych) pogląd, że do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed dniem wejścia w życie ustawy FUS, wywołującego określony skutek prawny, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (wyrok SN z dnia 20 marca 2013 r., I UK 544/12.). Skoro przepisy ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 listopada 1967 r. – art. 108, jak i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczegółowych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.)- § 5 ust. 1 nakazywały wliczanie zasadniczej służby wojskowej w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie (po odbyciu zasadniczej służby wojskowej na zasadach określonych w § 2-4)oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, to nie znajduje żadnego uzasadnienia prawnego odmienna ocena zasadniczej służby wojskowej jako pracy w szczególnych warunkach dla nabycia prawa do emerytury pomostowej (przywołane wyżej orzeczn. Sądu Najwyższego, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa 881/15 (LEX nr 2079173). Przepisy (ustawy o powszechnym obowiązku obrony... i rozporządzenia Rady Ministrów przywołane wyżej) ustanawiały swoistego rodzaju fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w okresie pełnienia tej służby.

Mając na uwadze powyższe za zasadne należy uznać stanowisko Sądu Okręgowego, że okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej jest okresem pracy w szczególnych warunkach, albowiem zarówno przed jej rozpoczęciem, jak i po jej zakończeniu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał zatrudnienie, o którym mowa w wykazie A, dziale III poz. 90 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Okres ten – z uwzględnionym już przez pozwanego stażem tzw. „szczególnym” w łącznej liczbie 13 lat 10 miesięcy i 16 dni, czyni uprawnionym wniosek, że ubezpieczony legitymuje się ponad 15-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w konsekwencji czego spełnia kumulatywnie wszystkie warunki niezbędne do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej.

Odnosząc się z kolei do zarzutu apelacyjnego naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 13 ustawy o emeryturach pomostowych uznać należy za niezasadny. Sąd Okręgowy, oceniając spełnienie przez L. P. przesłanek do emerytury pomostowej, nie odwoływał się w motywach rozstrzygnięcia do art. 13 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r., nie mógł zatem naruszyć tego przepisów prawa.

Ze względów wskazanych powyżej, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Alicja Podlewska SSA Michał Bober